

Dil Bilgisi Eğitimi-Öğretimiyle İlgili Çalışmaların Araştırma Kapsamlarının ve Yöntemlerinin İncelenmesi

Examination of Scopes and Methods of Research Related to Grammar Education

Hülya Sönmez*

Öz

Bu çalışmanın amacı, dil bilgisi eğitimi-öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların inceleyerek bu araştırmaların kapsamı, kullanılan araştırma modeli, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri ve örneklem özelliklerini belirlemektir. Araştırmada genel tarama modeline başvurulmuştur. Genel tarama modeline uygun olarak toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel olarak analizi yapılan 51 çalışma, iki yönden ve altı alt başlıkta incelenmiştir. İlk olarak örneklem grubundaki çalışmaların amaçlarına göre bu çalışmaların kapsam özellikleri belirlenmiştir. İnceleme sonucunda dil bilgisi eğitimi-öğretiminde kapsamla ilgili sıkça kullanılan özellikler arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. İkinci aşamada ise ilgili çalışmaların yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem sayıları incelenmiştir. Bu bölümdeki veriler örneklem grubundaki araştırmaların yöntem bölümünden alınmıştır. İnceleme sonucunda kullanılan araştırma yöntemi, veri toplama aracı, veri analiz yöntemlerinin kullanım sıklığı, etkililiği ve işlevselliğiyle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonunda bulgularla ilgili tartışmalara yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları ve sonuçlarından hareketle dil bilgisi eğitimi-öğretiminin kapsamı, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem sayılarının incelenmesiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dil bilgisi eğitimi, araştırma kapsamı, araştırma yöntemi..

Abstract

The purpose of this study was to determine the scope, research model, data collection tools and data analysis methods of the studies conducted in grammar education. For this purpose, the following research questions were sought. The data collected in accordance with the survey model were analyzed via descriptive analysis method. Fifty-one studies, which were about grammar teaching and analyzed in descriptive way, were examined under six sub-titles. These studies were investigated in two aspects in accordance with the research questions. First, the scope of the studies was determined in terms of their aims. As a result, the relationship between the findings used concepts for grammar education was evaluated. In the second step, the methods, data collection tools, data analysis methods and sample numbers of the studies were studied. The data were taken from the method section of the sample research. Thus, research method, data collection tools, frequency, effectiveness and functionality of the data analysis methods were evaluated. At the end of the research, discussions about the findings were included. Based on the findings and results of the study, recommendations were provided about the studies' scope, methods, data collection tools, data analysis methods and sample size according to the scope of grammar education.

Keywords: Grammar education, scope of the research, research model.

* (Dr. Öğretim Üyesi); Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hulya.sonmez@alparslan.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0003-4495-284X

Extended Summary

Purpose and Significance:

The purpose of this study was to determine the scope, research model, data collection tools and data analysis methods of the studies conducted in grammar education. For this purpose, the following research questions were sought. 1) What are the features of research scope on grammar education? and 2) What are the research model, data collection tools, data analysis methods and sample characteristics of studies related to grammar education? The sample studies were examined in two ways in accordance with the research questions. Firstly, the scope of the studies was examined according to the aims of the studies. As a result of this study, the relationship between the findings and the commonly used concepts for grammar education was evaluated. In the second step; methods, data collection tools, data analysis methods and sample size of the studies were examined. The data in this section was obtained from the method section of the related research. As a result of the analyses, research method, data collection tools, and functionality of data analysis methods were assessed. At the end of the research, recommendations about the findings were provided.

Methodology:

In order to reach the findings related to the features of the studies on grammar education, a general survey model was used. The scope characteristics of the sample studies were determined depending on the aim section of the collected data. The research method section of the sample studies was examined. Thus the research model, data collection tool, data analysis method and sample characteristics of the sample studies were analyzed according to descriptive analysis. In this context, the descriptive analysis was used based on the analysis of a particular subject domain (Yıldırım & Şimşek, 2013, p. 256-258). The general network addresses (YÖK, ULAKBİM and Google Scholar) were applied in order to collect the data for the aim of the research. Related articles and graduate dissertations were searched with the following keywords: "grammar, grammar education, grammar teaching, Turkish grammar, and grammar teaching model, grammar teaching techniques, grammar teaching tools, grammar teaching strategies". In this context, 79 studies were surveyed. In this step, it 12 studies were eliminated because they were not suitable for the research purpose. In order to examine the samples in detail, a check-list consisting of five items was prepared. The researcher and two field experts examined these studies. It was determined that some studies (n=16) were not suitable due to their theoretical nature. As a result of these qualifications, 51 studies were found to be in compliance with the criteria and were analyzed in accordance with descriptive analysis.

Results, discussion and conclusion:

Considering the characteristics of the data collection tools, it was determined that the researchers frequently used questionnaires, interview forms, and scales. Therefore, in the sample studies, data were generally collected with certain data collection tools. The reason for using these data collection tools was closely related to the research model. Because the research was designed according to qualitative or quantitative methods. Therefore, the studies lack of mixed

methods design (amalgamation of both quantitative and qualitative methods). This result confirms the findings of the study conducted by Göçer and Arslan (2018, p.118). This finding emphasized that research on grammar education was usually conducted either quantitatively or qualitatively.

The selecting of sample size is important the studies on grammar education. Because especially experimental studies were conducted with less than 70 teachers and students. As a matter of fact, similar results were found in another study (Kansızoğlu and Sulak, 2018, p.11). However, studies with more crowded samples are needed to reach more detailed, comprehensive, valid and reliable information about grammar education. Thus, this situation directly affected data analysis methods. Because as is seen in Graph 4, non-parametric data analysis were mostly used. In order to overcome this deficiency in studies on grammar education, researchers should work with larger sample groups in future experimental studies. In addition, examining and evaluating the related grammar subjects in relation to reading, writing, and verbal communication skills will eliminate a significant deficiency in this aspect. Moreover, the relationship between language skills and grammar will be evaluated more extensively by different analyzes to be conducted through data collected from a larger sample group. Thus, many issues that remain unclear about grammar education will be analyzed and will help researchers conduct new research.

Giriş

Dil, konuşulduğu toplulukta iletişimin ve anlaşmanın en etkili yoludur. Çünkü dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öge ve kurallardan yararlanarak aktaran ve farklı boyutları olan, gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 1998, s. 55). Toplumdan topluma değişen bu etkili anlaşma yolunun *dil bilgisi* adıyla kendine mahsus kuralları mevcuttur. Bu kuralların etkili ve doğru bir şekilde kullanılması daha etkili iletişim ortamını oluşturacaktır. Bu çerçevede dil bilgisi alanı, işlevlerine göre farklı şekilde belirtilmiş ve açıklanmıştır. Bu bağlamda dilin yapı birimlerinden hareketle dil bilgisi; dilin sesleri, sözcük yapıları, sözcük anlamları, sözcük kökenleri ve cümle kuruluşları kapsamındaki kuralları inceleyen bilim olarak açıklanmıştır (Ediskun, 1988, s. 65). Benzer şekilde dil bilgisi; dilin öğeleri olan sesleri, sözcükleri, cümleleri; yapı, tür, anlam özellikleri, görev ve işleyiş düzeni bakımından inceleyen uğraşı alanı olarak tanımlanmıştır (Yangın, 1999, s. 22). Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde (2005) dil bilgisi kavramı; dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim dalı olarak tanımlanmıştır. Dil bilgisinin (gramerin) farklı türleri aynı zamanda onun işlevlerini belirtmektedir. Bu bağlamda gramerin kapsadığı ses bilgisi, şekil bilgisi, söz dizimi bilgisi ve anlam bilgisiyle ilgili konular işlendiği zaman itibariyle *tarihî grameri* oluşturmuştur. Zaman içinde bir dilin akraba bir dille karşılaştırmalı olarak incelenmesi *karşılaştırmalı gramer* kapsamında ele alınırken gramerin yanlış kullanımını belirten ve grameri doğru şekilde öğretmek amacıyla oluşan dil bilgisi dalı ise *öğretici gramer* ya da *normatif gramer* olarak adlandırılmıştır (Dilaçar, 1968).

Dil edinme sürecinin ilk aşamasında çocukların dil bilgisinin işlevi olan *sözcüklerin yapıları veya türleri, cümledeki işlevleri ve öteki dil bilgisi kuralları üzerindeki etkisiyle ilgili*

bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle çocukların dil becerilerinin ilkökulda ve doğal bir ortam içinde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998, s. 9). Bu işlevi itibariyle dil bilgisi; Türkçenin ses, şekil ve cümle yapısı ile cümlenin öğeleri arasındaki anlam ilişkilerini öğretene bilgi dalı ve bu bilgileri veren dersin (kitapların) adı şeklinde açıklanmıştır (Korkmaz, 2003, s. 68). Tarihi süreç içerisinde araştırmacılar dil bilgisi üzerinde sıkça durarak bu alanı tanımlamaya ve açıklamaya çalışmışlardır. Araştırmacıların yaptığı farklı çalışmalar sonucunda dil bilgisi genel anlamda dilin işleyişini, düzenini ve dilin kurallarını inceleyen ve bunları açıklamayı amaçlayan bir bilim dalı olarak belirlenmiştir (Demirel ve Şahinel, 2006; Karadüz, 2007; 2001; Williams, 2003; Koç ve Müftüoğlu, 1998; McWhorter, 1998; Thornbury, Akt. Anılan, 2014, s. 1894). Bu kapsamda dil bilgisi eğitimi; dilin ses, şekil ve cümle yapılarını uygun ve etkili yöntemlerle öğrencilerin bu kuralları sezmelerini aynı zamanda dili doğru ve düzgün kullanmalarını sağlayan etkinlikleri tasarlama süreci olarak tanımlanmıştır (Dolunay, 2010, s. 277). Lewandovski (1985, s. 951) ise daha geniş bir alanda dil bilgisi eğitimini dil dersi alanındaki genel didaktik sorunları psikolojik, sosyokültürel, vs. etkenler açısından inceleyen bir alan öğretim bilgisi olarak ele almaktadır (Akt. Öncüler, 2007, s. 9). Ellis'e (2006) göre dil bilgisi öğretiminin amacı, öğrencilerin dil bilgisi kurallarını üst dil bilgisel olarak anlamalarını, bu kuralları kavrama ve üretim yolu ile içselleştirebilmelerini sağlamaktır. Çünkü dil bilgisi öğretimi, dilin işleyiş kurallarını bazı yöntem, teknik ve araçlar kullanılarak öğrencilerin daha kalıcı olarak öğrenmesini ve temel dil becerilerini geliştirmesini sağlamaktadır (Dolunay, 2013, s. 382). Belirli bir dilin kural, işlev ve boyutlarını kapsayan dil bilgisi eğitimi okuma, yazma ve sözlü iletişim alanları kadar mühimdir. Dil bilgisi, bu alanlarla yakından ilişkili olup aynı zamanda okuma, yazma ve sözlü iletişim alanlarını desteklemektedir. Bu kapsamda dili doğru ve düzgün şekilde konuşmak, yazmak ve anlamak için işlevsel dil bilgisi etkinliklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaca bağlı olarak dil bilgisel biçim birimlerinin işlevleri sezdirilerek ve anlatımı destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Böylece hem etkili bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilecek hem de başarılı bir Türkçe öğretim süreci sağlanacaktır (Sağır, 2002, s. 7).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, dil bilgisi eğitimi-öğretimiyle ilgili yapılan araştırmaları inceleyerek bu araştırmaların kapsamı, kullanılan araştırma modeli, veri toplama araçları ve veri çözümleme yöntemlerini belirlemektir. Bu kapsamda şu araştırma sorularına cevaplar aranmıştır:

1. Dil bilgisi eğitimi-öğretimiyle ilgili araştırmaların *kapsam* özellikleri nasıldır?
2. Dil bilgisi eğitim-öğretimiyle ilgili araştırmaların modeli, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri ve örneklem özellikleri nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada dil bilgisi eğitimi-öğretimi kapsamında yapılan çalışmaların özellikleriyle ilgili bulgulara ulaşmak için evrenin tamamı veya bir bölümünden alınan örnek verilerin incelenmesine dayalı olan *genel tarama modeli* kullanılmıştır (Karasar, 2013). Tarama

yöntemine uygun olarak toplanan veriler iki aşamada çözümlenmiştir. Öncelikle ilgili araştırmanın *amaç bölümünün* incelenmesi sonucunda örnek çalışmaların *kapsam* özellikleri belirlenmiştir. Daha sonra ilgili çalışmanın *yöntem bölümü* incelenerek örnek araştırmaların *araştırma modeli, veri toplama aracı, veri çözümlene yöntemi ve örneklem özellikleri* betimsel analize göre çözümlenmiştir. Bu kapsamda araştırmada belli bir konu alanının incelemesine dayalı olan *betimsel analizden* yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256-258).

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmanın amacı ve araştırma sorularına uygun olarak verileri toplamak amacıyla YÖK Ulusal Tez Merkezi, ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı ve Google Akademik kullanılmıştır. İlgili makaleler ve tezler arama motoruna yazılan şu anahtar kelimelerle aranmıştır: “dil bilgisi, dilbilgisi, dil bilgisi eğitimi, dil bilgisi öğretimi, gramer eğitimi, Türkçe dil bilgisi, dil bilgisi öğretim modeli, dil bilgisi öğretim teknikleri, dil bilgisi öğretim araçları, dil bilgisi öğretim stratejileri”. Toplanan 79 örneklem, araştırmanın amacına uygunluğu bakımından öncelikle araştırmacı tarafından incelenmiştir. Yapılan bu ön incelemede araştırmanın amacına uygun olmayan 12 çalışma elenmiştir. Kalan örneklemi daha detaylı incelemek amacıyla beş maddeden oluşan *ölçütler tablosu* hazırlanmıştır. İlgili araştırmalar aşağıdaki ölçütlere (Tablo 1) uygun olarak araştırmacı ve iki konu alanı uzmanı tarafından incelenmiştir. Bu aşamada yapılan inceleme sonucunda 16 çalışmada araştırma modeli, örneklem grubu, veri toplama aracı, veri analiz yöntemlerinin belirtilmemesi ve bazılarının sadece teorik kapsamdaki bilgileri içermesi nedeniyle bunlar elenmiştir. Yapılan bu elemeler sonucunda araştırmanın amacına uygun olan 51 çalışma betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Tablo 1. Örnek çalışmaların inceleme ölçütleri

Özellik	Ölçüt
Araştırma amacı	Araştırmanın amacı açıkça belirtilmiştir.
Araştırma modeli	Araştırma modeli (yöntemi) belirtilmiştir.
Veri toplama araçları	Araştırmanın veri toplama arac(lar)ı verilmiştir.
Veri çözümlene yöntemi	Veri çözümlene yöntemi belirtilmiştir.
Örneklem	Örneklem sayısı ve özelliği belirtilmiştir.

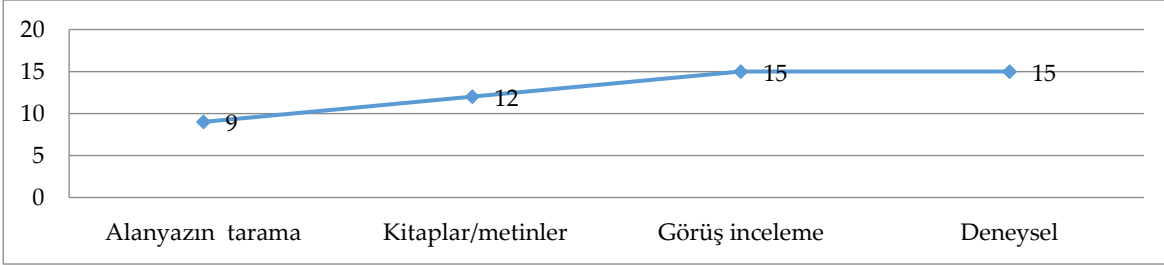
Bulgular

Birinci Araştırma Sorusuyla ilgili Bulgular

Bu aşamada dil bilgisi eğitim-öğretimiyle ilgili örnek araştırmaların *kapsam* özellikleri belirlenmiştir. Örneklemelerin *kapsam* özelliklerini belirlemek için bunların araştırma amaçları incelenmiştir. Bu kapsamda araştırmaların *amacı* bölümünde verilen *konu başlıklarına* odaklanılmıştır. Grafik 1 incelendiğinde örnek çalışmaların dil bilgisi eğitimi ve öğretimiyle ilgili alanyazın taraması, kitap ve metinlerin incelenmesi, öğretmen görüşlerinin alınması ve deneysel çalışma konularına odaklandıkları görülmektedir. Bu aşamadaki bulgulara ulaşmak amacıyla

araştırmaların amaç bölümleri betimsel analize uygun olarak incelenmiştir. Yapılan analizde araştırmaların hangi amaçla yapıldığı tespit edilmiş ve böylece ilgili çalışmanın kapsamı belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar, frekans analizine göre düzenlenerek verilmiştir. Bu kapsamda belirlenen dört kategoriyle ilgili şu bulgulara ulaşılmıştır.

Grafik 1. Dil bilgisi eğitimi-öğretimiyle ilgili örnek araştırmaların kapsam özellikleri

Bu bölümde araştırmaların en fazla dil bilgisiyle ilgili görüşlerin incelenmesi (15) ve dil bilgisi konularının deneysel olarak (15) incelenmesi kapsamında yapıldığı görülmektedir. Tablo 2'ye bakıldığında özellikle öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmaların “dilbilgisi eğitimi alanı, bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi gereken Türkçe dil bilgisi öğretiminin nasıl yapıldığı, Türkçe programında yer alan hedeflere ne derecede önem verildiği ve öğrencilerin bu hedefleri ne düzeyde kazanabildikleri, sezdirme yönteminin dil bilgisi öğretimi sağlayıp sağlamadığı, öğrencilerin dil bilgisi konularını anlama düzeyleri, dil bilgisi öğretimi sorunları, dil bilgisi öğretiminin durumu, kazanımları değerlendirme, dil bilgisi öğretiminin yapılandırıcı yaklaşımla örtüşmeyen yönleri, dil bilgisi öğretiminde konu sıralaması ve konu tekrarı, dilbilgisel güçlükleri saptamak, dil bilgisi etkinlikleri, kelime öğretimi etkinlikleri” konularını kapsadığı belirlenmiştir. Araştırmaların kapsam özelliklerine bakıldığında dil bilgisinin farklı yönleri ile öğretmen görüşlerine sunulduğu görülmektedir. Bu bulgu araştırma konularının belli bir araştırma başlığına yığılmadığını göstermektedir. Dolayısıyla araştırmacılar, dil bilgisiyle ilgili öğretmen görüşlerini farklı konularla ele almışlardır.

Dil bilgisi konularının deneysel olarak incelendiği araştırma konuları “Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin öğrencilerin dil bilgisi başarılarını nasıl etkilediği, Jigsaw tekniğinin akademik başarı üzerindeki etkisi, ön bilgileri hatırlatıcı karikatürler, bilgisayar destekli dil bilgisi öğretimi, drama ile öykü oluşturmaya dayalı bir eğitim yöntemi, beyin temelli öğrenme, *senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımı, kavram yanlışlarına göre hazırlanan çalışma yapıları, kavram haritaları, farklı aşamalarda öğretim yazılımı, atasözlerinin kullanılması, kuralavırım yaklaşımı, sözcük bil öğretimi, metne dayalı dil bilgisi öğretimi ve geleneksel öğretim yöntemi*” olarak sıralanmaktadır. Bu konularda dil bilgisi eğitimi ve öğretimi sürecinde kullanılacak yaklaşım, yöntem ve tekniklerin etkililiği ve işlevselliği deneysel olarak incelenmiştir. Böylece bu alandaki çalışmalarda dil bilgisinin daha etkili bir şekilde nasıl öğretilmesi gerektiğine odaklanılmıştır.

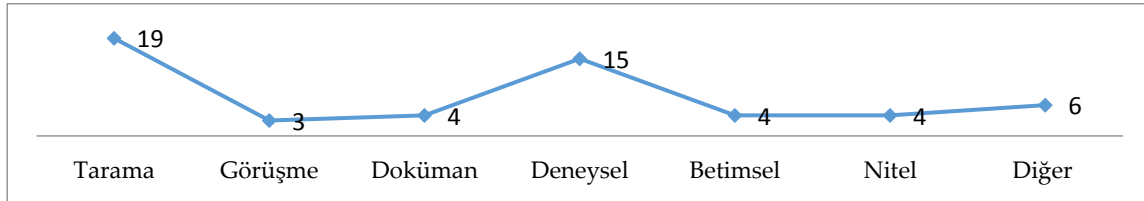
Bu bölümde araştırmacıların üzerinde durduğu diğer önemli iki kapsam konusu ise dil bilgisi eğitimi-öğretimiyle ilgili ders kitapları/metinlerin incelenmesi (12) ve dil bilgisiyle ilgili yapılan alanyazın taramasıdır (9). Araştırmacılar, ders kitaplarını veya ders kitaplarındaki metinlerde işlenen dil bilgisi konularını genel olarak içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemi ile inceleyerek değerlendirmişlerdir. Bu bölümdeki araştırmaların genel olarak “işlenen konular, resim ve grafiklerin yeterli olma durumu, dil ve anlatım, konunun sunuluş sırasının öğretim

yöntemleri bakımından uygunluğu, ders kitapları fizikî yapı ve bölümleri, edebî eserlerde zarf-fiil ekinin işlevleri, Türkçe ders kitaplarında yer alan gramer terimleri, şair ve yazarlarının eserlerinde zaman ekleri, ilgili konuların öğretimi için geliştirilen metinlerin işlevi, Dil ve Anlatım ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinlikleri, Türkçe dersi öğretim programlarında dil bilgisi öğretimi, Türkçe dersi kitaplarında kelimeler ile ilgili etkinlikler, Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi etkinliklerinin dağılımsal ve içeriksel görünüşleri” konularını kapsadığı belirlenmiştir. Bu bölümün ikinci kapsam konusu ise araştırmacıların dil bilgisinin eğitimiyle ilgili yaptığı alanyazın taramalarıdır. Bu kapsamında araştırmacılar, “alanyazın derlemesi, kitaplardaki tüm sıfatların nicelik ve niteliğini belirlemek için tarama işlemi, dil öğretiminde başarısızlığın nedenlerini ve çözümlerini ele almış kaynaklar, öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısını etkileme durumunu inceleyen çalışmalar, kelime ve dil bilgisi düzeyinin yazma becerisi üzerinde çalışan araştırmalar, dil bilgisi öğretimi üzerine 1996-2017 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezler, ilköğretim birinci kademedeki sözcük öğretimiyle ilgili çalışmaların benzer ve farklı özellikleri, cümle bilgisinin öğretimi ile ilgili çalışmalar” konularını incelemiştir.

İkinci Araştırma Sorusuyla ilgili Bulgular

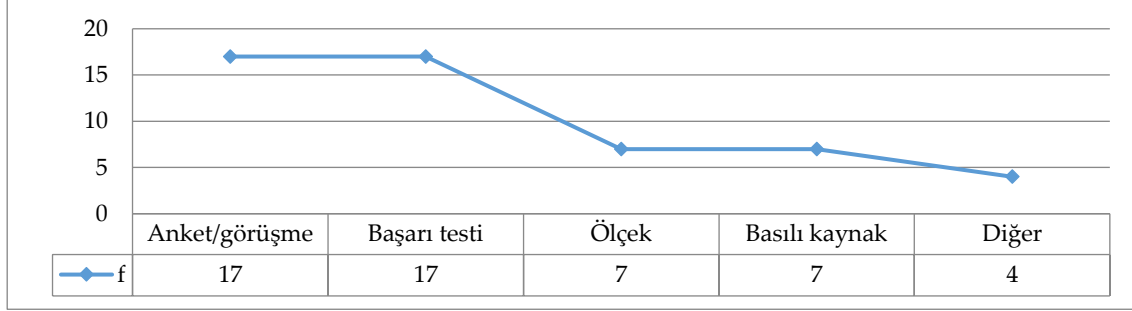
Araştırmanın bu bölümünde dil bilgisi eğitimi-öğretimi alanında yapılan çalışmaların araştırma modeli, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri ve örneklem özellikleriyle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Verileri toplamak amacıyla örnek araştırmaların yöntem bölümü incelenmiştir. İncelemede ilgili araştırmaların modeli, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri ve örneklem sayıları belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar Grafik 2 ve Tablo 3’ün ilgili bölümünde belirtilmiştir.

Grafik 2. Örnek çalışmaların araştırma modeli

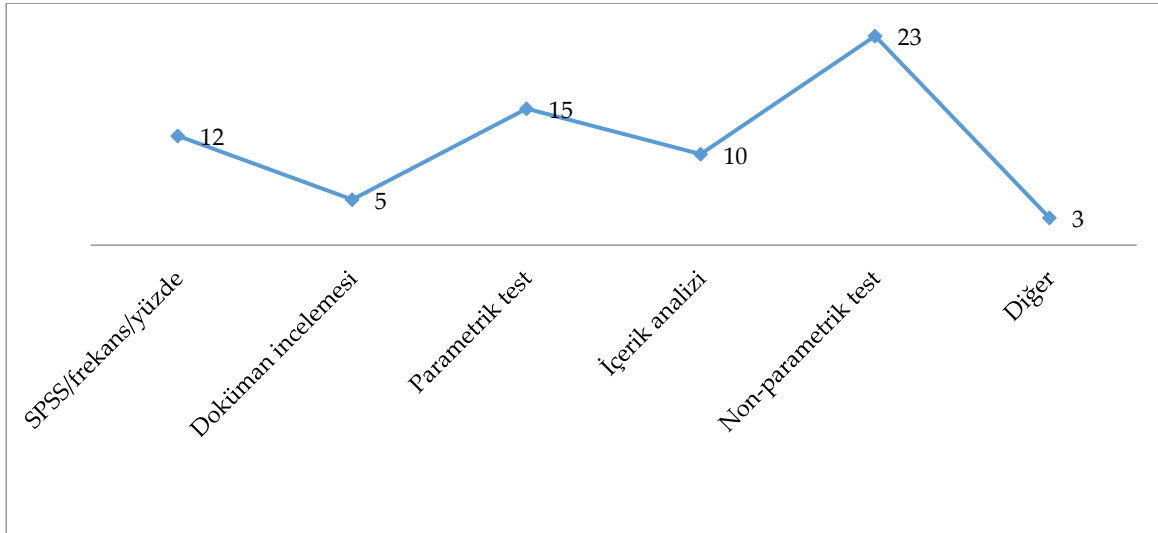
Bu bölümde örnek çalışmalarda kullanılan araştırma modelleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırmacıların genellikle tarama, görüşme, doküman incelemesi, deneysel, betimsel, nitel modellerden yararlandıkları tespit edilmiştir. Bunların dışındaki araştırma modelleri ise diğer kategorisinde verilmiştir. Grafikte 2’de 55 modele yer verilmesinin nedeni, bazı araştırmalarda birden fazla modellerin kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Belirlenen modellerin kullanılma sıklığına bakıldığında araştırmacıların en fazla tarama modeline (19) göre dil bilgisi eğitimini inceledikleri görülmektedir. Araştırmacıların ikinci sırada en fazla kullandığı diğer bir araştırma modeli ise deneysel desendir (15). Tablo 3 incelendiğinde deneysel araştırmaların genellikle kontrol gruplu ön test ve son test olarak tasarlandıkları belirlenmiştir. Bu modellerin dışında görüşme (3), doküman incelemesi (4), betimsel (4) ve nitel (4) modeller kullanılmıştır. Bunların kullanım sıklığı birbirine oldukça yakın olmasına rağmen bunlar araştırmacılar tarafından çok fazla tercih edilmemiştir. Bu aşamada *diğer* (6) kapsamında verilen araştırmalarda ise araştırma modelleri farklı adlandırmalarla belirtilmiştir. Örnek araştırmalarda bunlar; *derleme, karma, nicel, iç içe karma yöntem deseni, yarı yapılandırılmış bir model, metaanaliz* olarak adlandırılmıştır.

Grafik 3. Örnek çalışmaların veri toplama araçları

Bu bölümde örnek çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Grafik 3'e bakıldığında araştırmalarda veri toplama araçlarının fazla farklılaşmadığı görülüyor. Araştırmacılar; dil bilgisi eğitimiyle ilgili verileri genellikle anket/görüşme formu, ölçek, başarı testi, basılı kaynak (kitap, tez) ve diğer kategorideki araçlarla toplamışlardır. Araştırmacılar veri toplama araçları arasında en fazla anket, görüşme formlarını (17) ve başarı testlerini (17) kullanmışlardır. Bu iki veri toplama aracının daha sık kullanılmasının nedeni, tarama ve deneysel desenin kullanıldığı araştırma modelleriyle yakından ilişkilidir. Çünkü her iki modelde de veriler genellikle anket, görüşme formları ve başarı testleri ile toplanmıştır. Bu grupta yer alan ölçekler genellikle Likert özelliğe sahip tutum ölçekleridir. Geliştirilen veya uyarlanan bu ölçekler vasıtasıyla dil bilgisinin eğitimi-öğretimiyle ilgili konularda öğrenci ve öğretmenlerin tutumları incelenmiştir. Basılı kaynak kategorisinde ise bazı araştırmacılar; veri toplama aracı olarak ders kitapları, dil bilgisi eğitimiyle ilgili hazırlanan tezler, Türkçe çalışma kitaplarını farklı açılardan incelemişlerdir. Bu bölümde son olarak *diğer* kategorisinde kontrol listesi, etkinlik, video ve tamamlama formu veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

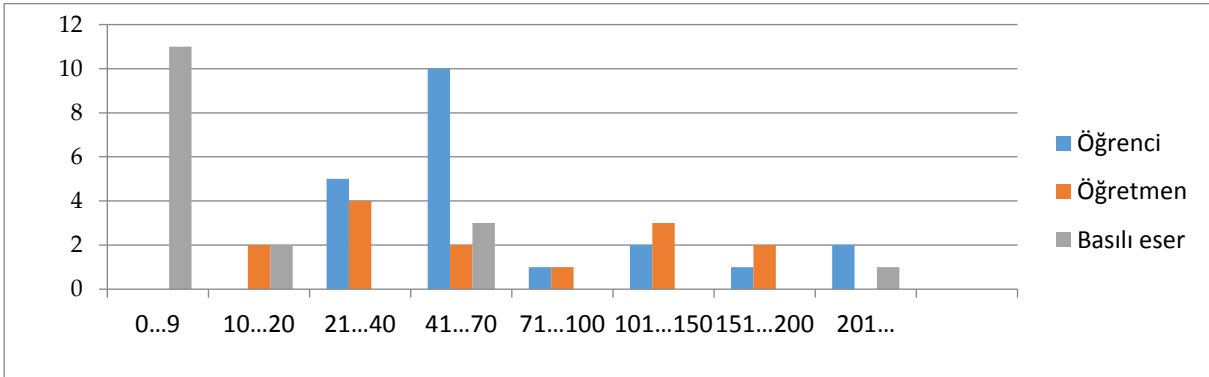
Grafik 4. Örnek çalışmaların veri analiz yöntemleri

Örnek araştırmaların veri analiz yöntemlerinin incelendiği bu bölümde araştırmacıların farklı analizlerle verileri çözümledikleri görülmektedir. Grafik 4'te dikkati çeken temel husus, dil bilgisi eğitimiyle ilgili deneysel araştırmalarda SPSS veri analiz programından sıklıkla

yararlanılmasıdır. Bu kapsamda dil bilgisiyle ilgili verileri çözümlmek için parametrik, frekans/yüzde ve non-parametrik testler sıkça kullanılmıştır. Bunlar arasında en fazla non-parametrik, parametrik ve frekans/yüzde analizlerine yer verilmiştir. Non-parametric testlerden Mann -Whitney U-testi (8), Wilcoxon (6), Kruskal Wallis-H testi (5), Shapiro-Wilk testi (2) ve Tukey testi (2) kullanılmıştır. Örnek çalışmalarda non-parametrik testlerin sık kullanılma nedeni, deneysel desendeki çalışmaların örneklem sayısı ile ilişkilidir. Çünkü Grafik 5'te görüldüğü üzere örneklem sayıları genellikle non-parametrik testlere daha uygun olarak seçilmiştir. Parametrik testlerden ise t-testi (7), ANOVA (2) ve faktör (6) analizleri kullanılmıştır. Frekans/yüzde analizleri ise genellikle SPSS programı vasıtasıyla yapılmıştır. Bu analizlerin sık kullanılma nedeni, taramaya dayalı araştırma modelinin kullanılmasıyla ilişkilidir. İçerik analizinde ise dil bilgisi eğitimiyle ilgili basılı kaynaklar (ders kitapları, tezler, makaleler) incelenmiştir. Bazı araştırmalarda ise içerik analizine benzer olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Örnek araştırmalarda bunlar, farklı analiz yöntemleri olarak verilmesine rağmen yapılan işlem itibarıyla her iki analiz aynı kategoride (içerik analiz veya doküman incelemesi) değerlendirilebileceği belirlenmiştir. Bu bölümdeki *diğer* kategorisinde yer alan analizler ise Comprehensive Meta Analysis v2.0 (CMA), iki program ve yaklaşım arasındaki benzerlikler ve farklılıklar (analizi), Microsoft Excel ve Simple Concordance Program 4.07 analizi olarak belirtilmiştir.

Grafik 5. Örnek çalışmaların katılımcı sayısı

Bu aşamada örnek çalışmalardaki katılımcı sayıları ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmaların yöntem bölümünde verilen *örneklem* özellikleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda dil bilgisi eğitimiyle ilgili verilerin öğrenci, öğretmen ve basılı kaynaklardan toplandığı belirlenmiştir. Bu üç kaynaktaki katılımcı sayıları belirlenerek ulaşılan sonuçlar sekiz aralıktan oluşan gruplar hâlinde sıralanmıştır. Grafik 5'te dikkati çeken temel özellik, öğrenci odaklı çalışmaların (22) daha fazla olmasıdır. Daha sonra basılı eserler (17) ve öğretmenlerden (15) veriler toplanmıştır. Grafikte her sayı aralığında öğrenci, öğretmen ve basılı kaynaklardan verilerin toplanmadığı görülmektedir. Her üç gruptan sadece 41...70 aralığında veriler alınmış olup bu aralık aynı zamanda araştırmacıların en fazla veri topladığı kısımdır. Bu bulgu, dil bilgisi öğretimi-eğitimiyle ilgili çalışmaların genellikle az katılımcının olduğu çalışmalarla yapıldığını göstermektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Örnek araştırmalarda ses bilgisi, kelime bilgisi, cümle bilgisi, anlam bilgisi ve yapı bilgisi gibi daha odaklı konularda öğretim sürecinin nasıl olduğuyula ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmediği belirlenmiştir. Bu nedenle özellikle durum tespiti ve ihtiyaç analizi kapsamında yapılacak araştırmalarda dil bilgisi öğretiminin daha odaklı konularının öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda incelenmesi gerekir. Dil bilgisinin eğitimi ve öğretimiyle ilgili deneysel çalışmalarda farklı yaklaşım, yöntem ve tekniklere yer verilmesine rağmen bu çalışmaların hem nicelik hem de nitelik bakımından yetersiz oldukları belirlenmiştir. Özellikle 51 çalışma içerisinde sadece 14 çalışmanın deneysel olarak bu konuya eğilmesi bu alandaki temel eksikliği vurgulamaktadır. Bu nedenle gelecek çalışmalarda dil bilgisi eğitimiyle ilgili farklı yaklaşım, yöntem, teknik ve stratejilerin sınındığı deneysel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bölümde dikkat çekici diğer bir sonuç ise bu çalışmaların deneysel olarak yapılmış olmasına rağmen dil bilgisi öğretimi sürecinin dil becerileri ile yeteri kadar ilişkilendirilmemesidir. Daha açık bir ifade ile araştırmacılar; genel olarak inceledikleri yaklaşım, yöntem ve tekniklerin sadece dil bilgisi eğitimi-öğretimi üzerindeki etkisine odaklanmışlardır. Oysaki ilgili yaklaşım, yöntem ve tekniklerin dil bilgisi ve dil becerileri üzerindeki ortak etkisine yeterince odaklanılmamıştır. Nitekim dil bilgisi kapsamındaki eğitim ve incelemelerin dil becerilerinden ayrı olarak ele alınmasından kaynaklanan sorunlar, önceki araştırmalarda farklı yönleriyle vurgulanmıştır (Göçer, 2015, s. 236; Ünal, 2001, s.141; Öz, 2001, s. 267; Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998, s. 80). Bu nedenle gelecek araştırmalarda kullanılacak yaklaşım, yöntem, teknik ve stratejilerin hem dil bilgisi hem de dil becerileri üzerindeki etkilerinin incelenmesi dil bilgisi öğretimindeki önemli bir eksikliği giderecektir.

Dil bilgisi eğitimiyle ilgili yapılan tarama çalışmalarının özelliklerine bakıldığında bunların kapsam itibariyle eksik oldukları görülmektedir. Çünkü dil bilgisinin bu güne kadar hangi konularda daha sık incelendiği ve hangi dil bilgisi konularının ihmal edildiği yapılacak detaylı tarama çalışmalarıyla belirlenebilir. Bu nedenle alanyazın çalışmalarında dil bilgisi konularının araştırılmayan yönlerinin belirlenmesi gerekir. Araştırmacıların dikkatlerini bu konuya çekmelerinde büyük yarar vardır.

Dil bilgisi öğretimi-eğitimi üzerine yapılan araştırmaların modelleri incelendiğinde araştırmacıların genel olarak tarama ve deneysel modellere odaklandığı görülmektedir. Örnek araştırmalarda bu iki model dışındaki bazı modeller (görüşme, doküman incelemesi, betimsel ve nitel) farklı olarak ifade edilse de bunların işlevleri incelendiğinde bu modellerin de tarama ve deneysel özellikte olduğu görülmüştür. Bunun temel nedeni, bazı çalışmaların yöntem bölümündeki teorik eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Bu sonuç itibariyle dil bilgisi kapsamında yapılacak araştırmaların yöntem bölümlerinin teorik olarak güçlendirilmesi gerekir. Aynı zamanda dil bilgisiyle ilgili daha detaylı bilgiye ulaşmak ve dil bilgisi konularını farklı yönlerden incelemek amacıyla deneysel modeldeki araştırmalara daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle araştırmacıların bundan sonraki çalışmalarını özellikle deneysel desene uygun tasarımları bu kapsamdaki önemli bir ihtiyacı giderecektir.

Örnek araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının özellikleri incelendiğinde araştırmacıların anket, görüşme formları ve ölçekleri sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla örnek araştırmalarda genellikle belirli veri toplama aracı ile veriler toplanmıştır. Örnek çalışmalarda belirli ve sınırlı sayıda veri toplama araçlarının kullanılmasının nedeni, araştırma modeliyle yakından ilişkilidir. Çünkü örnek araştırmalar nitel veya nicel yöntemlere göre

tasarlanmıştır. Dolayısıyla her iki yöntemin olduğu karma desendeki çalışmaların yetersizliği veri toplama araçlarının olduğu bölümde daha fazla hissedilmektedir. Bu sonuç, Göçer ve Arslan (2018, s.118) tarafından yapılan araştırma bulgularını desteklemektedir. Araştırmacıların, karma desene göre araştırma sürecini gerçekleştirmeleri ve dil bilgisi kapsamındaki araştırma konusunu dil becerileriyle ilişkilendirmeleri dil bilgisi eğitimi araştırmalarına büyük katkı sağlayacaktır.

Araştırmada dikkat çekici diğer bir sonuç ise dil bilgisi eğitimiyle ilgili araştırmalarda belirlenen katılımcı sayısıdır (örneklem seçimi). Örnek çalışmalarda özellikle deneysel çalışmaların 70'ten daha az sayıdaki öğretmen ve öğrenciyle yapıldığı belirlenmiştir. Nitekim bu faktör, veri analiz yöntemlerini de doğrudan etkilemiştir. Çünkü bu durumla ilişkili olarak Grafik 4'te daha çok non-parametrik veri analiz testlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamdaki diğer bir araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Kansızoğlu ve Sulak, 2018, s.11). Oysaki dil bilgisi eğitimiyle ilgili daha detaylı, kapsayıcı, geçerli ve güvenilir bilgiye ulaşmak için örneklemelerin fazla olduğu çalışmalara ihtiyaç vardır. Aynı zamanda daha geniş örneklem grubundan toplanan veriler vasıtasıyla yapılacak farklı analizlerle dil becerileri ve dil bilgisi arasındaki ilişki daha kapsamlı şekilde değerlendirilecektir. Dolayısıyla araştırmalarda ilgili dil bilgisi konusunun okuma, yazma ve sözlü iletişim becerileri ile ilişkilendirilerek incelenmesi ve değerlendirilmesi bu alandaki önemli bir eksikliği giderecektir. Böylece dil bilgisi eğitimiyle ilgili belirsizliğini koruyan birçok konu çözümlenecek ve bu kapsamda yeni incelemelerin yapılması için araştırmacılara gerekli kaynakları sağlayacaktır.

Kaynakça

- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.
- Anılan, H. (2014). “Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Türkçe dil bilgisi öğretiminin değerlendirilmesi” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri - Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(5), 1893-1924.
- Dilaçar, A. (1968). *Dil, diller ve dilcilik*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dolunay, S. K. (2010). “Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi” *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XXVII, 275-284.
- Dolunay, S. K. (2013). *Dil bilgisi öğretimi*. Abdurrahman Güzel, Halit Karatay (Ed.), *Türkçe Öğretimi El Kitabı İçinde*. Ankara: Pegem Akademi, s. 381-414.
- Ediskun, H. (1998). *Türk dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ellis, R. (2006). “Current issues in the teaching of grammar: an SLA perspective” *TESOL Quarterly*, 40(1), 83-107.
- Göçer, A. (2015). “Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım” *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242.
- Göçer, A. ve Arslan, S. (2018). “Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması” *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8(1), 107-122.
- Kansızoğlu, H. B. ve Sulak, S. E. (2018). “Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına etkisi: bir meta analiz çalışması” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, doi: 10.16986/HUJE.2018038525.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma modelleri* (25. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (2003). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öncüer, S. (2007). *Almanya’daki ve Türkiye’deki ilköğretim okullarının 5. sınıflarında dilbilgisi çalışmalarının karşılaştırılması*, basılmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. İstanbul: Anı Yay.
- Sağır, S. (2002). *İlköğretim okullarında dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara; Seçkin.

Örnekleme Kaynakçası

- K1. Karadüz, A. (2006). İlköğretim Türkçe dil bilgisi kitaplarının “öğreticilik” kavramı bağlamında eleştirisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı*, 21(2), 13-31.
- K2. Başoğlu, N., Kaplan, T. ve Okur, A. (2014). İlköğreti birinci kademedeki sözcük öğretimi ile ilgili çalışmaların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 50-65.
- K3. Kılıç, M. ve Akçay, A. Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde dil bilgisi eğitimi. *Sakarya University Journal of Education*. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911429.pdf> (12.07.2019 tarihinde alındı).
- K4. Anılan, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Türkçe dil bilgisi öğretiminin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri • Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(5), 1893-1924.
- K5. Göçer, A. (2015). Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242.
- K6. Yücel, C., Batur, Z. ve Akar, C. Sekizinci sınıf Türkçe programındaki dilbilgisi hedeflerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*. <http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/3405/3950.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (12.07.2019 tarihinde alındı).
- K7. Kırmızı, B. (2013). Almanca derslerinde metne dayalı dil bilgisi öğretiminin on birinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 805-821,
- K8. Arslan, A. (2012). Sözcük türleri öğretiminde Jigsaw tekniğinin etkisi. *DPUJSS*, 32, I.
- K9. Bağcı Ayrancı, B. (2017). Sezdirme yöntemi ile dil bilgisi öğretimi üzerine Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education And Teaching*, 5(4), 145-164.
- K10. Tunçel, R. Türk ve Alman ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dilbilgisi ders kitaplarındaki sıfatların nicelik bakımından karşılaştırılması. [file:///C:/Users/hp/Downloads/595-1188-1-SM%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/595-1188-1-SM%20(1).pdf) (12.07.2019 tarihinde alındı).
- K11. Tan, E. (2008). *İlköğretim 7. sınıf dil bilgisi öğretiminde zarflar konusuyla ilgili yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış çalışma yapraklarının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K12. Kansızoğlu, H. B. ve Sulak, S. E. (2018). Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, doi: 10.16986/HUJE.2018038525.
- K13. Calp, M. (2001). *İlköğretim okulları ikinci kademedeki dil bilgisi öğretimi üzerine bir araştırma (Erzurum ili örneği)*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K14. Daloğlu, K. (2005). *İlköğretim okullarında okutulan türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

- K15. Kurt, P. (2006). *Zarf-fiillerin anlam farklılıklarının kavratılması*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K16. Demirkol, S. (2007). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi terimleri üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K17. Kurt, E. (2009). *Ortaöğretim 1992 ve 2005 müfredat programlarında cümle bilgisi öğretiminin incelenip karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- K18. İtmeç, F. (2008). *İlköğretim altıncı sınıf Türkçe dersi öğretim programı dil bilgisi öğrenme alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K19. Dolunay, S. K. (2009). *İlköğretim ikinci kademedeki zaman ekleri ve fonksiyonlarının öğretimi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K20. Altas, S. (2009). *Türkçe dil bilgisi öğretiminin tarihi ve içerik odaklı dil bilgisi öğretimi ile görev odaklı dil bilgisi öğretiminin uygulamalı karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K21. Derman, S. (2008). *Dil bilgisi öğretiminde metinlerin seçimi üzerine bir araştırma (7. sınıf)*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K22. Şahinci, C. (2011). *İlköğretim ikinci kademedeki dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K23. Akkaya, A. (2011). *Karikatürlerle dil bilgisi öğretimi*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K24. Durukan, E. (2011). *İlköğretim 6. sınıfta bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin başarı ve tutuma etkisi*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K25. Akgül, E. (2010). *İlköğretim II. kademedeki yaşanan dil bilgisi öğretimi sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K26. Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K27. Eyüp, B. (2013). *Dil bilgisi öğretiminde beyin temelli öğrenmenin akademik başarı, tutum ve kalıcı öğrenme üzerindeki etkisi*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K28. Süğümlü, Ü. (2009). *Dil bilgisi öğretiminde senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımının etkililiği: Kelime türleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- K29. Çiftlik Akçakaya, T. (2011). *Dil bilgisi öğretimine ilişkin kavram yanlışlarını gidermede çalışma yapraklarının etkililiği: Kelime türleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- K30. Polatcan, F. (2013). *6. sınıflarda kavram haritalarıyla dil bilgisi öğretiminin başarıya etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K31. Başkan, A. (2018). *Kelime ve dil bilgisi düzeyinin yedinci sınıf öğrencilerinde yazma becerisi ile ilişkisi*. Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K32. Göçer, A. ve Arslan, S. (2019). *Ortaokulda gerçekleştirilen dil bilgisi öğretimi durumunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. *Iğd Üniv Sos Bil Der / Iğd Univ Jour Soc Sci*, 18, Nisan, 297-326.
- K33. Yılmaz, F. ve Çolak, H. (2017). 2006 ve 2015 Türkçe öğretim programlarında yer alan dil bilgisi kazanımlarının değerlendirilmesi. *Route Educational And Social Science Journal*, 4(5), 1-17.
- K34. Çelikpazu, E. (2015). Ortaokul 5-8. sınıf Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 10(15), 333-360.
- K35. Gündoğdu, A. E. (2012). İlköğretim altıncı sınıf Türkçe dersi sözcük öğretimi etkinliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(1), 201-217.
- K36. Durukan, E. (2012). Öğretim yazılımlarının farklı aşamalarda kullanımının başarıya etkisi: Dil bilgisi öğretimi örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 134-150.
- K37. Bahar, M.A. (2015). 11. sınıf dil ve anlatım ders kitaplarının dil bilgisi öğretimi açısının incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 3 (1), 1-8.
- K38. Balcı, A. ve Şenyüz, A. (2015). Ortaokul 6-8. sınıflar Türkçe dil bilgisi öğretiminde konu sıralaması ve konu tekrarı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 87-148.
- K39. Ünal, A. ve Şahinci, C. (2011). Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(1), 1915-1929.
- K40. Ömeroğlu, A. F. (2018). Dil bilgisi öğretiminin 2004-2017 yılları arası Türkçe dersi öğretim programları açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 260-280.
- K41. Bülbül A. ve Güven Z. Z. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilbilgisel kaynaklı güçlüklerin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 82-91.
- KK42. Şanlı, S. (2013). Yapım Eklerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- K43. Tiryakiol, S., Sarıtaş, H., ve Benzer, A. (2018). Kuralavırım yaklaşımıyla Türkçe dil bilgisi öğretimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-- Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 372- 393. DOI:10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s17m.
- K44. Altun, M. (2010). Türk dil bilgisi öğretiminde ünlülerin sınıflandırılmasına yönelik eleştirel bir değerlendirme. *III. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, 1-3 Temmuz, 2010. Dokuz Eylül Üniversitesi, DEDAM, İzmir, 47-55.

- K45. Yusufoglu, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük bilgisi öğretiminin anlam ve gösterge paralellüğünden hareketle kültürel aktarıma etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- K46. Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1) 141-153.
- K47. İbe-Akcan, P. (2014). Türkçe öğretiminde sözcük etkinlikleri: İlköğretim 1.-5. sınıf düzeyinde alıştırmalara ilişkin bir çözümleme. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 11(2), 43-67.
- K48. Göçer A. ve Arslan, S.(2018). Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8(1), 107-122.
- K49. Çeçen, M. A ve Aytas, G. (2008). Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V(I), 133-149.
- K50. Çeçen, M. A ve Mete, G. (2011). 6-8. sınıflarda dil bilgisi etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 48-62.
- K51. Başutku, S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B1 düzeyinde kelime öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ekler

Tablo 2.Örnek araştırmaların amaçlarına göre dil bilgisi eğitimiyle ilgili çalışmaların kapsamı

Kaynak	Kapsam	Araştırma amacı*
K [†] 5 K10 K11 K12 K13 K31 K35 K48 K2 K17	Alanyazın taraması	-Literatür taraması yapılarak oluşturulmuş bir alanyazın derlemesi -Almanya’da ve Türkiye’de, ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin dilbilgisi derslerinde ne kadar ve hangi sıfatlarla karşılaştıklarını araştırmak -Kitaplardaki tüm sıfatların nicelik ve niteliğini belirlemek için, bir tarama işlemi - Dil bilgisi öğretiminde zarflar konusuyla ilgili yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmış çalışma yapıklarının öğrenci başarısına etkisi -Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısını etkileme durumunu birincil çalışmalardan elde edilen sonuçların birleştirilmesi yoluyla belirlemek -Türkçe programındaki dil bilgisi hedeflerini gerçekleştirme düzeyini belirleme -Kelime ve dil bilgisi düzeyinin yedinci sınıf öğrencilerinde yazma becerisi ile ilişkisinin belirlenmesi -İlköğretim altıncı sınıf sözcük öğretimi alanında yer alan etkinliklerin incelemek -Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine 1996-2017 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezleri; türüne, yapıldığı yıllara, yürütüldüğü enstitülere, konusuna ve düzeyine, araştırma modellerine, hedef kitlesine göre sınıflandırarak değerlendirme -İlköğretim birinci kademedeki sözcük öğretimiyle ilgili çalışmaların benzer ve farklı özelliklerini belirleme -Dil öğretiminin vazgeçilmez konularından olan cümle bilgisinin öğretimi ele alma.
K1 K14 K15 K16 K19	Kitap/ metin	-Dil bilgisi kitapları; işlenen konular, resim ve grafiklerin yeterli olma durumu, dil ve anlatım, konunun sunuluş sırasının öğretim yöntemleri bakımından uygunluğu -Ders kitapları fizikî yapı ve bölümleri ile dil bilgisi konuları bakımından incelenmesi -Zarf-fiil ekinin işlevlerin tespitinde Türkiye Türkçesi ile yazılmış çeşitli türlerdeki edebî eser -Türkçe ders kitaplarında yer alan gramer terimlerini tespit etmek, bu terimlerle ilgili farklılıkları ortaya koymak ve terim birliğini sağlamak amacıyla yazılan Gramer Terimleri Sözlüğü incelenmesi -Türkçeyi iyi kullandığı düşünülen bazı Cumhuriyet Devri şair ve yazarlarının eserleri taranarak zaman ekleri ve bunların fonksiyonları

* Araştırma amacı: Örneklem grubundaki araştırmalardan alınmıştır.

† K: Kaynak

K20 K21 K37 K40 K44 K46 K47		tespit edilme -Aynı konuların öğretimi için geliştirdiği metinleri kullanan öğrenciler ile ders kitabında yer alan metinleri kullanan öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farkı belirlemek -Okutulmakta olan iki farklı yayınevince basılan Dil ve Anlatım ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinlikleri doküman incelemesi -2004, 2005, 2015 ve 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında dil bilgisi öğretiminin nasıl ele alındığını tespit etmek -Ünlülerin sınıflandırması bağlamında değerlendirilerek akademik çalışmalarındaki güncel verilerin eğitsel dil bilgisine ne ölçüde yansıtıldığını inceleme -Türkçe dersi kitaplarında dile dair öğrencilere kazandırılması amaçlanan kelimelerin hangi etkinlikler aracılığıyla öğrencilere öğretilmeye çalışıldığını ve bu etkinliklerin dışında daha başka hangi etkinliklere yer verilmesi gerektiğini tespit etmek -Kelime öğrenmenin önemi üzerinde durularak ana dili ders kitaplarında bu güne kadar kullanılan ve olması gereken kelime öğretme etkinliklerini inceleme -İlköğretim 1.-5. sınıf Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi etkinliklerinin öncelikle dağılımsal ve içeriksel görünümünü incelemek.
K3 K4 K6 K9 K18 K22 K25 K32 K33 K34 K38 K39 K41 K50 K51	Görüş incelemesi	-Türkçe öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde dilbilgisi eğitimi alanı -İlköğretim birinci kademede bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi gereken Türkçe dil bilgisi öğretiminin nasıl yapıldığının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ve deneyimlerine göre değerlendirilmesi -8. sınıf öğretmenlerinin Türkçe programında yer alan hedeflere ne derecede önem verdiklerine ve öğrencilerin bu hedefleri ne düzeyde kazanabildiklerine yönelik görüşler -Dil bilgisi öğretimi metodu olarak uygulanan sezdirme yönteminin dil bilgisi öğretimini sağlayıp sağlamadığı hakkında farklı şehirlerde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşleri -Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın, dil bilgisi öğrenme alanını altıncı sınıf Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmek -Öğrencilerin dil bilgisi konularını anlama düzeylerini araştırma -Dil bilgisi öğretimi sorunlarını öğretmen görüşlerine göre inceleme -Ortaokulda gerçekleştirilen dil bilgisi öğretiminin durumunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi -Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınarak ve kazanımlar incelenerek bir değerlendirme -Ortaokul dil bilgisi öğretimi öğretmen görüşlerinden hareketle değerlendirerek dil bilgisi öğretiminin yapılandırma yaklaşımıyla örtüşmeyen yönlerine dikkat çekme -Türkçe dil bilgisi öğretiminde konu sıralaması ve konu tekrarına ilişkin öğretmen görüşleri ile Türkçe ders kitaplarının incelenmesi -İlköğretim ikinci kademede dil bilgisi konularının öğretimine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koyma -Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen uluslararası öğrenciler ve alanda çalışan öğretim elemanlarının karşılaştıkları temel düzeyde dilbilgisel güçlükleri saptamak -Türkçe çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerini Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinden yola çıkarak değerlendirmektir -Yabancılar İçin Türkçe B1 düzeyi ders kitaplarındaki kelime öğretimi etkinliklerini belirlemek ve değerlendirmek
K7 K8 K23 K24 K26 K27 K28 K29 K30 K36 K42 K43	Deneyisel	-Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi başarılarını nasıl etkilediğini, bu yöntemle geleneksel öğretim yöntemi arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek - Dil bilgisi öğretiminde sıfat, zarf, zamir ve isim örnekleminde sözcük türlerini dikkate alarak Jigsaw tekniğinin akademik başarı üzerindeki etkisini incelemek -6. sınıf dil bilgisi amaçlarından "Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" kazanımlarına yönelik ön bilgileri hatırlatıcı karikatürler ve kavram karikatürleri hazırlanma ve öğrencilere uygulanma -Bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerinin başarılarına, kavram yanılgılarına ve Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisini değerlendirme -İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersinin nasıl daha iyi öğretileceği konusunda drama ile öykü oluşturmaya dayalı bir eğitim yöntemi -Beyin temelli öğrenmenin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi konularındaki (sözcük türleri) akademik başarı, tutum ve bilgilerinin kalıcılığına etkisini belirlemek -Türkçe dil bilgisi derslerinde, senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımının (STÖY) öğrenci başarısına etkisini belirlemek -Türkçe dil bilgisi derslerinde, kavram yanılgılarına göre hazırlanan çalışma yapraklarının öğrenci başarısına etkisini belirlemek -Kavram haritalarıyla dil bilgisi öğretiminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin başarılarına etkisini değerlendirmek -Dil bilgisi öğretiminde farklı aşamalarda öğretim yazılımı kullanımının başarıya etkisini

K45 K49		karşılaştırmak ve buna ilişkin öğrencilerin görüşlerini tespit etmek - <i>Yapım eklerinin öğretiminde atasözlerinin kullanılmasının öğrenci başarısı ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini belirlemek</i> -Kuralavırım yaklaşımıyla Türkçe dil bilgisi öğretimindeki etkisini inceleme -Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük bil öğretiminin anlam ve gösterge paralellüğünden hareketle kültürel aktarıma etkisi belirlemek- Metne dayalı dil bilgisi öğretimini, öğrencilerin dil bilgisi başarılarını nasıl etkilediğini, bu yöntemle geleneksel öğretim yöntemi arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek

Tablo 3. Örnek çalışmaların araştırma modeli, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve örneklem özellikleri

Örneklem	Araştırma modeli	Veri toplama aracı	Veri analiz yöntemi	Örneklem/katılımcı sayısı
Karadüz, A. 2006 (K1)	genel tarama, görüşme	geliştirilen anket formu	SPSS, frekans/yüzde	202 Türkçe öğretmeni
Başoğlu, T. Kaplan, Okur, A. 2014, (K2)	-doküman incelemesi	basılı kaynak	betimsel analiz	62 çalışma (30 tez, 26 yüksek lisans ve 4 doktora tezi), 27 makale ve 5 kitap
Kılıç ve Akçay (K3)	genel tarama, görüşme	yarı yapılandırılmış görüşme formu	betimsel analiz frekans	30 Türkçe öğretmen adayı
Anılan, H. 2014, K4	nitel araştırma (olgubilim deseni)	yapılandırılmış görüşme formu	betimsel analiz frekans	32 sınıf öğretmeni
Göçer, A. 2015, K5	genel tarama	-	betimsel analiz	-
Yücel, C. Batur, Z. ve Akar, C. K6	betimsel alan araştırması	Likert ölçek	SPSS, tek yönlü varyans analizi Tukey testi	83 ilköğretim öğrencisi
Kırmızı, B. 2013, K7	deneysel desen	ön test çoktan seçmeli test	SPSS, t-testi	179 (deney grubu 89 ve kontrol grubu 90) on birinci sınıf öğrencisi
Aslan, A. 2012, K8	deneysel desen	ölçek	Mann-Whitney U ve Wilcoxon	55 (22 öğrenci deney grubu-23 öğrenci kontrol grubu)
Bağcı Ayrancı, B. 2017, K9	gözlem, görüşme, doküman inceleme	görüşme formu	içerik analizi	37 katılımcı

Tunçel, R. K10	genel tarama	-	içerik analizi	Almanca “Praxis Sprache 5 Ausgabe a” ve “İlköğretim Türkçe 5” ders kitapları
Tan, E. 2008, K11	deneysel	başarı testi	betimsel analizler	-
Kansızoğlu, H.B. ve Sulak, S.E. 2018, K12	metaanaliz	basılı kaynak	Comprehensive Meta Analysis v2.0 (CMA)	41 çalışma
Calp, M. 2001, K13	tarama modeli	anket ve gözlem formu	SPSS frekans, varyans Tukey LSD	677 öğrenci, 31 öğretmen,
Daloğlu, K. 2005, K14	tarama modeli	-	-	üç yayınevine ait dokuz kitap
Kurt, P. 2006, K15	tarama deseni	-	-	zarf-fiiller konusunun ele alınmış olduğu zarf-fiil eklerinin esasında 84 adet
Demirkol, S. 2007, K16	tarama modeli	-	-	gramer terimleri sözlüğü
Kurt, E. 2009, K17	tarama modeli	-	iki program ve yaklaşım arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya	1992 ve 2005 ders kitapları
İtmaç, F. 2008, K18	tarama modeli	anket formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu	Cronbach	151 Türkçe öğretmeni
Dolunay, S.K. 2009, K19	literatür taraması yöntemi	-	Microsoft Excel ve Simple Concordance Program 4.07	39 edebî eser, 450 öğrencinin yazılı metni
Altas, S. 2009, K20	deneysel desen (kontrol gruplu ön-test son-test modeli)	cümlelerin öğeleri algılama testi	madde analizleri	40 öğrenci
Derman, S. 2008, K21	deneysel desen (kontrol gruplu ön test ve son test modeli)	başarı testi ön test-son test	t testi	107 öğrenci
Şahinci, C. 2011, K22	tarama modeli	Likert ölçek	faktör analizi	120 öğretmen

Akkaya, A. 2001, K23	deneysel desen (ön test-son test kontrol gruplu model)	ön test- son test, türkçe dersine yönelik tutum ölçeği, yarı yapılandırılmış görüşme	SPSS, içerik analiz tanımlayıcı istatistiksel metotlar, tek yönlü varyans analizi	36 öğrenci
Durukan,E. 2011, K24	deneysel desen (ön test son test kontrol gruplu deneysel desen)	tutum ölçeği, açık uçlu soru formu, öğrenci görüşme formu	SPSS frekans, yüzde, Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, Wilcoxon analizleriyle, nitel veriler ise içerik analizi	53 öğrenci
Akgül, E. 2010, K25	tarama modeli	anket	güvenilirlik testi, Cronbach Alfa	60 Türkçe öğretmeni
Kara, Ö.T. 2010, K26	deneysel desen (kontrol gruplu ön test-son test modeli), tarama modeli	tutum ölçeği	t-testi	135 öğrenci, 44 Türkçe öğretmeni
Eyüp, B. 2013 K27	deneysel desen (ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli)	başarı testi, açık uçlu soru formu ve tutum ölçeği	bağımsız t-testi, bağımlı t-testi, tek faktörlü ANOVA, içerik analizi	66 öğrenci
Süğümlü, Ü. 2009 K28	deneysel desen (ön-test, son-test kontrol gruplu deneme modeli)	bilgi testi	frekans ve yüzde, Shapiro-Wilk testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis ve Wilcoxon	46 öğrenci
Çiftlik Akçakaya, T. 2011, K29	deneysel desen (ön test- son test kontrol gruplu deneme modeli)	bilgi testi, açık uçlu sorular	frekans ve yüzde, Shapiro-Wilk testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis ve Wilcoxon	50 öğrenci
Polatcan, F. 2013, K30	deneysel desen (ön test son test kontrol gruplu deneysel desen)	başarı testi, görüş belirleme anketi	SPSS, frekans, yüzde, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Wilcoxon	40 öğrenci
Başkan, A. 2018, K31	ilişkisel tarama modeli	başarı testi, dil bilgisi başarı testi ile öyküleyici metin hipotez testlerinden regresyon ve	betimsel istatistiklerden ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA);	515 öğrenci

		korelasyon analizleri tamamlama formu		
Göçer, A. ve Aslan, S. 2019, K32	nitel araştırma	görüşme formu	içerik analizi	21 Türkçe öğretmeni
Yılmaz, F. ve Çolak, H. 2017, K33	karma	-	doküman incelemesi betimsel analiz	-
Ekinci Çelikpazu, E. 2015, K34	nitel araştırma deseni	açık uçlu anket	içerik analizi	17 Türkçe öğretmeni
Gündoğdu, E. 2012, K35	tarama modeli, betimsel	kontrol listesi	yüzde ve frekans analizi	altıncı sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı'ı sözcük öğretimi etkinlikleri
Durukan, E. 2012, K36	deneysel desen (kontrol gruplu ön test son test modeli)	dil bilgisi başarı testi ve öğrenci görüşme formu	Mann Whitney U ve Wilcoxon analizleri, nitel verilerin analizinde kategorisel içerik analizi	çalışma grubu 49
Bahar, M.A. 2015, K37	doküman incelemesi	etkinlik	içerik çözümlemesi yöntemi	iki farklı yayınevince basılan dil ve anlatım ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinlikleri
Balcı, A. Şenyüz, A. 2015, K38	betimleyici araştırma modeli	dil bilgisi öğretimine yönelik öğretmen görüşleri anket, ders kitapları değerlendirme formu	betimsel istatistik (frekans (f), yüzde) analizleri	90 Türkçe öğretmeni, altı Türkçe ders kitabı
Ünal, E. Şahinci, C. 2011, K39	nicel model	ölçek	Lawshe tekniği bağımsız t testi, Kruskal Wallis-H testi ve Mann Whitney U testi	120 öğretmen
Ömeroğlu, A.F. 2017, K40	tarama modeli betimsel	2004, 2005, 2015 ve 2017 türkçe dersi öğretim programları	doküman incelemesi	2004, 2005, 2015 ve 2017 Türkçe dersi öğretim programları

Bülbül A. ve Güven, Z.Z. 2017, K41	betimsel tarama modeli	anket	SPSS, Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart Sapma, ve Mann-Whitney U Testi	66 öğrenci
Şanlı, S. 2013 K42	deneysel desen (kontrol gruplu ön test son test)	ön test ve son test	ilişkisiz gruplar t- testi	60 öğrenci
Tiryakiol, S., Sarıtaş, H., ve Benzer, A. 2018, K43	iç içe karma yöntem deseni	kipler konusuna ilişkin akademik başarı testi	KR-20 güvenirlik testi	48 öğrenci
Altun, M. 2010, K44	betimleme yöntemi	basılı kaynak (kitap)	doküman incelemesi	14 akademik kaynak
Yusufoğlu, S. 2017, K45	yarı yapılandırılmış model	çoktan seçmeli test, video	-	40 öğrenci
Karatay, H. 2007, K46	betimsel alan araştırması yöntemi	basılı kaynak (kitap)	doküman incelemesi	13 yayınevinin 6, 7 ve 8. sınıf ders kitapları
İbe-Akcan, P. 2014, K47	<i>doküman analizi</i>	türkçe çalışma kitapları	sıklık ve yüzdeler analizi	Türkçe çalışma kitabındaki sözcük öğretimine yönelik bölümler
Göçer, A. ve Arslan, S. 2018, K48	meta-analiz yöntemi	basılı kaynak (tez)	-	60 tez
Çeçen, M. A. ve Aytaş, G. 2008, K49	deneysel desen (deney ve kontrol gruplu deneysel bir çalışma)	çoktan seçmeli bir test	aritmetik ortalama, standart sapma ve güvenirlik	51 öğrenci
Çeçen, M. A. ve Mete, G. 2011, K50	nitel araştırma yöntemi(örnek olay incelemesi)	açık uçlu soru formu	betimsel analiz	20 Türkçe öğretmeni
Başutku,S. 2018, K51	tarama modeli	basılı kaynak (kitap)	doküman incelemesi	TÖMER yeni Hitit 2, Gazi Üniversitesi TÖMER, İstanbul DİLMER yabancılar için Türkçe ders kitaplarının B1 kitabı